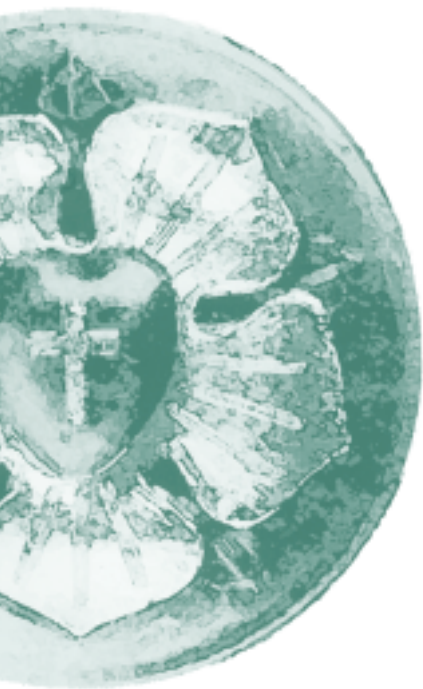

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHOLD

Samlingsbøna erstattar klokkarbøna /
Tilbakeblikk på Edinburgh 1910 - I / Den virkelige
kirke / Fra bispedømmerådene og Kirke-
departementet

SØNDAGSTEKSTEN

Maria Bodskapsdag - Even Borch

Palmesøndag - Geir Sørebo

Skjærtorsdag - Øystein I. Larsen

Mange har dei seinare åra opplevd det som ei frigjerande oppdaging at ei gudsteneste ikkje einsidig vender seg til øyra, men engasjerer heile oss.

Samlingsbøna erstattar klokkarbøna

I samband med den pågåande gudstenestereforma har fleire etterlyst den gamle klokkarbøna. I framlegget som vart sendt ut på høyring, var ho i revidert form teken med som ei

muleg samlingsbøn. Mange kyrkjelydar har nytta henne og fått positive tilbakemeldingar frå dei som er gamle nok til å hugse henne (til det må ein truleg vere minst femogførti). Etter-

lysinga av denne gamle inngangsbøna illustrerer kor vanskeleg det er å realisere den ambisiøse målsettinga for samlingsdelen i den nye gudstenesta. Klokkarbøna har prega gudstenestelivet i Danmark og Noreg gjennom fleire århundre og formidlar ei heilt bestemt forståing av kva gudstenesta er. Ifylgje Helge Fæhn si store framstilling av gudstenestelivet i Den norske kyrkja, ser det ut til at ho kom i bruk alt i 1620, og i kyrkjeritualet 1685 vert ho føreskriven til bruk i alle typer gudstenester søndag og kvardag i by og land. Når bøna understrekar at den einskilde kjem til gudsteneste for å *høyre og lære*, røper ho at ho er eit ektefødt barn av ortodoksien. Kyrkjerommet kan fort forvekslast med ein foredragssal, og når kyrkjebenkane også gjer sitt inntog på omtrent denne tida, bidreg det til å passivisere kyrkjelyden og reindyrke at ein er i kyrkja for å vere mottakarar meir enn deltakarar. Med si 1. person eintalsform gir klokkarbøna dessutan næring til ei kristendoms- og kyrkjeoppfatning med sterk vekt på det subjektive og individualistiske.

Det avgjerande brotet med denne gudstenestetradisjonen kom 1. søndag i advent i 1977, då vår noverande høgmesseliturgi vart innført. Hovudsiktet var det same som i den katolske gudstenestereforma og nyare liturgiar i mange kyrkjer over heile verda: bort frå publikum og forestilling til fellesskap og aktiv medverknad. Liturgien er noko som kyrkjelyd og prest, klokkar og tekstlesar, kantor og kor, ja, heile Guds folk, gjer saman i truskap mot Jesu ord: "Gjer dette til minne om meg!" Mange har dei seinare åra opplevd det som ei frigjerande oppdaging at ei gudsteneste ikkje einzijdig vender seg til øyra, men engasjerer heile oss. For Luther og reformasjonen var det eit vesentleg program å trekkje kyrkjelyden meir med i gudstenesta gjennom liturgi på folkespråket, kyrkjesongen og større vekt på preika. I si ferske, lille bok "Her er Guds hus og himmelens port" (eige forlag, Oslo 2010) minner Andreas Aarflot om at det er "viktige anliggender som kommer til uttrykk i reformforslagene i retning av å gjøre gudstjenesten mer inkluderende og opplevelsespreget." Samstundes må vi gi han rett i at iveren etter nyskapande formuleringar kan gå ut over sub-

stansen, og handlingsaspektet ved gudstenesta kan drivast for langt. Det er ikkje våre handlingar som konstituerer gudstenesta, men det Gud gjer når han kjem oss i møte. Når mennesket i tru tek imot Guds nærver i ord og sakrament, kan Guds teneste overfor oss bli til "gudsteneste" i kyrkjelydens forsamling. Gudsteneste er ei fellesnemning for det som skjer der menneske som er samla i Jesu namn, lyttar, svarer og takkar.

Det er dette den eine av gudstenestereforma sine kjerneverdier, involvering, handlar om. Involvering er noko langt meir enn berre å dele ut oppgaver som tekstlesing og lystenning osv til medliturgar. Men at det er fleire som kan dele på oppgåvene, er med å understreke kontinuiteten til den fyrste kristne gudsteneste der funksjoner og roller var fordelte på gjennomtenkt vis. Det er også med å sende eit signal til kyrkjelydens medlemmer om at vi trur på det allmenne prestedøme.

Og då er vi tilbake til utgangspunktet for denne artikkelen, nemleg klokkarbøna. For det er eit paradoks at den første gudstenestereforma avskaffa det punktet i høgmissa der det allmenne prestedømet var særleg synleg, nemleg klokkarbøna til inngang og utgang. Sjølv har eg gode minne frå gamleklokkaren i mi heimekyrkje, som leia kyrkjelyden i denne inderlege bøna, og eg er overtydd om at samlingsbøna i vår nye gudsteneste vil føre vidare denne tradisjonen på ein god og inkluderande måte for ein ny generasjon av gudstenedeltakarar - med ei klar understreking av at vi er samla for Guds ansikt, ikkje som enkeltindivid i første omgang, men som medlemmer av gudsfolket, som lemer på ein lekam.

bort frå publikum og forestilling til fellesskap og aktiv medverknad

JAN OTTO MYRSETH
jom@ringerike.kirken.no

Redaksjonen beklager 2 trykkfeil:

- I innholdsfortegnelsen i nr. 1/2010 var det oppført at bladet inneholdt innholdsfortegnelsen for 2008. Det skulle være 2009. Det sto riktig på selve fortegnelsen på midtsidene.

- Nr. 2/2010 var datert 15. januar. Det skulle være 22. januar.

Vi beklager feilene og skal gjøre vårt ytterste for å unngå slike feil i fortsettelsen.

Tilbakeblikk på Edinburgh 1910 – I

Et historisk blikk gjennom religionsteologiens briller

AV LALSANGKIMA PACHUAU, ASBURY THEOLOGICAL SEMINARY, WILMORE, KY, USA

I forlengelsen av vårt temanummer om misjon (22/2009) og i anledning jubileet for Edinburgh 2010 trykker vi i dette og det påfølgende nummer en artikkel av den indiske misjonsteologen Lalsangkima Pachuau. I artikkelen korrigerer han tradisjonelle oppfatninger av hva som egentlig skjedde i Edinburgh og skisserer vesentlige utviklingstrekk i den misjonsteologiske utviklingen siden Edinburgh - sett med ikke-vestlige øyne. Artikkelen er skrevet spesielt for Luthersk Kirketidende og er oversatt fra engelsk av Eyolf Berg.

Innledning:

Da jeg underviste på en økumenisk institusjon i India for seks år siden, ba en venn av meg, som var tilknyttet en annen institusjon, men om å anbefale ham noe litteratur om "Edinburgh 1910". I samtalen med ham gikk det fram at han allerede hadde lest de fleste grunnleggende dokumentene jeg tenkte på, inkludert konferanserapporten, men han var likevel ikke fornøyd. Problemet var at han ikke fant det han var på jakt etter. Hoveddokumentene samsvarte ikke med hans egen oppfatning av "Edinburgh 1910". Det som er nedfelt i rapporter og andre skrifter, står ofte i motsetning til hvordan (og for hva) vi ønsker å huske "Edinburgh 1910".

Hvis verdensmisjonskonferansen i Edinburgh i 1910 (heretter Edinburgh 1919) markerte et tidevannskille i den moderne misjonsbevegelsen, markerte den også begynnelsen på en ny æra av verdensomspennende kristen samhandling for gjensidige forbindelser og gjensidig læring. Den amerikanske misjonshistorikeren Kenneth Scott Latourette omtaler konferansen som "the birthplace of the modern ecumenical movement" (Latourette 1967: 362). Fordi betegnelsen økumenisme er så nært knyttet opp mot de institusjonelle kirkene, og fordi evangelisering og misjonsvirksomhet ikke alltid finner seg helt godt til rette i selskap med den institusjonelle økumenismen, virker det som om der er en spenning mellom den økumeniske hukommelsens oppfatning av konferansen og den historiske beskrivelsen av den. Ved å utløse det tjuende århundres økumeniske bevegelse, som fremmet enhet i mangfold gjennom fellesskap på tvers av ulikheter, ga Edinburgh støtet til en ny verdensomspennende, felleskristen misjonsbølge. Det som skilte Edinburgh 1910 fra tidligere misjonskonferanser, hevdet Kenneth Scott Latourette, var det faktum at det dreide seg om "a consultative assembly", ikke om en konfe-

ranse som skulle lære opp, informere og gjøre inntrykk på offentligheten, slik tidligere misjonskonferanser i stor grad hadde som formål (Latourette 1967: 357-8). Den rådgivende ånd som rådde på Edinburgh 1910, sådde frøet til det påfølgende århundrets økumeniske bevegelse. Selve konferansen var imidlertid ikke en institusjonell, økumenisk hendelse. Den var en misjonskonferanse.

Historikerne påberoper seg ikke, og kan heller ikke påberope seg, å ha den hele og fulle oversikten, men det er historikernes oppgave å kaste lys over en aktuell fortelling. Edinburgh 2010 synes å ha sin del av historiske feiltolkninger og misforståelser, deriblant den feilaktige påstanden som hevder at den var "the first modern assembly of worldwide churches" (Woolverton 2005, nevnt i Stanley 2009: 9), og den misforståelsen at det var snakk om det første møtet i Det internasjonale misjonsråd (Philip 1999: 29). Arbeidene til historikere som William Richey Hogg, Kenneth Scott Latourette, og framfor alt Brian Stanley (Stanley 2009) bidrar til å kaste lys over det som fortelles om Edinburgh 1910. Også historikere fra det globale sør, som T. V. Philip (Philip 1999) formidler et klart synspunkt og historiske tolkninger. Hensikten med denne artikkelen er ikke å framsette en ny historisk forståelse, men å reflektere over det som skjedde, og virkningene av det. Siden vi i 2010 skal feire hundreårsjubileet for Edinburgh 1910, vil jeg knytte sammen de to konferansene ved å sette lys på ett av studieemnene, nemlig Kristen misjon og ikke-kristne religioner (komité IV på Edinburgh 1910 og komité II på Edinburgh 2010). Deretter vil jeg runde av med en kort refleksjon over noen interessante punkter. Tanken er å gjøre dette som ikke-vestlig kristen og som misjonshistoriker.

Konferansen og de økumeniske følgene av den:

Når det gjelder selve konferansen, viser arkivmaterialet at det deltok 1215 delegater, hvorav nøyaktig 1000 var angloamerikanske (509 britiske og 491 nordamerikanske). 169 kom fra Kontinental-Europa. Av de resterende var det 19 ikke-vestlige (18 asiatiske og én afrikaner). De engelsktalende var ikke bare flere enn alle andre tilsammen, men konferansen ble i sin

tid sett på som den neste i en serie nordamerikanske og britiske misjonskonferanser (jfr. Hogg 1952: 15-97). Den opprinnelige tanken var egentlig å arrangere den som "the third ecumenical missionary conference", som en oppfølger til de konferansene som hadde vært holdt med omlag ti års mellomrom i London (1888) og New York (1900). Initiativet kom fra Foreign Missions Conference of North America, og forberedelsene tok til i juni 1907, da den såkalte "General Committee" møttes og utpekte eksekutivkomiteen. I utgangspunktet var konferansen tenkt som "a Consultative Conference of duly appointed delegates, with which, however, public meetings will be associated" (Eksekutivkomiteens vedtak fra februar 1908, gjengitt i Stanley 2009: 28). Forbildet var misjonskonferansene i India (Madras 1902) og Kina (Shanghai 1907), og i motsetning til programmet for de økumeniske misjonskonferansene i London og New York ble det dermed lagt opp til at man skulle ta rapportene fra forutgående studier opp til behandling. Når det gjaldt spørsmålet om å trekke inn utsendinger fra kirkene eller hvorvidt man skulle diskutere lærespørsmål, virket det som om de amerikanske og de britiske medlemmene til dels hadde ulike synspunkter. Påtrykk fra Church of England, representert ved Society for the Propagation of the Gospel (SPG), resulterte i at lære- og kirkespørsmål ble utelatt fra konferansen. Ingen læremessige eller kirkeordningsmessige spørsmål ble tillatt reist hverken i komiteene eller på konferansen.

Konferansen utmerket seg ved de grundige forberedelsene. Allerede i begynnelsen av 1908 ble det oppnevnt åtte studiegrupper som omfattet mer enn 160 medlemmer. Siden det dreide seg om en misjonskonferanse, representerte utsendingene protestantiske og anglikanske misjonsselskaper, ikke kirker og konfesjoner. I de tolv dagene de satt sammen (12.-24. juni 1910), var utsendingene travelt opptatt med å debattere rapportene fra studiegruppene, bortsett fra på åpningsdagen, søndagen (19. juni) og avslutningsdagen. Fra begynnelse til slutt var det en rådgivende konferanse for "strategy for mission work" med det formål å styrke "co-operation in mission" (Philips 1999: 27). Navnene på de åtte gruppene ga tydelige uttrykk for et optimistisk for-

mål, å bidra til å bringe evangeliet ut til hele verden. Konferanselederen, John R. Mott, hadde allerede vunnet seg et ry som en stor evangelist. Til tross for at det ble reist kritikk mot hans optimistiske tanker om verdens-evangeliseringen slik disse kom til uttrykk i hans bok, *Verdens evangelisering i dette slektsledd*, som første gang utkom i 1900, var det mange som ble grepet av hans begeistring. Som nevnt ovenfor, er det ikke helt enkelt å knytte sammen den evangeliske ånd som kom til uttrykk på Edinburgh 1910, og den påfølgende institusjonelle økumenismen den bidro til å bane veien for.

Hvis konferansen ikke var en forsamling av kirkeledere og ikke drøftet lærespørsmål, hvorfor er den da gått inn i historien som en økumenisk hendelse? Både den samarbeids-ånden den frambrakte, og den anledningen den ga til å begynne og følge opp en kirkelig tilnærming, gir konferansen preg av å være en økumenisk hendelse. La meg, for å spare både tid og plass, framstille den økumeniske utviklingen fra Edinburgh 1910 så enkelt som å si at den ånden som fødte Faith and Order-bevegelsen, sprang ut fra konferansen, og at også den allerede gryende Life and Work-bevegelsen fikk et kraftig puff framover. Disse to bevegelsene ble det tjuende århundres økumeniske bevegelses to armer, og beslutningen i 1937 om å forene dem resulterte i grunnleggelsen av Kirkenes Verdensråd (Visser't Hooft 1967: 705-706). Rådet var egentlig tenkt offisielt opprettet i 1941. 2. verdenskrig medførte en forsinkelse, men ikke avlysning, og Kirkenes Verdensråd ble offisielt opprettet på den første generalforsamlingen i Amsterdam i 1948. Oppfølgingskomiteen fra Edinburgh 1910 ble omdannet til Det internasjonale misjonsråd i løpet av det neste tiåret og ble den viktigste plattformen for og bæreren av økumenisk misjonstenking, inntil det ble en del av Kirkenes Verdensråd i 1961.

Fra 1910 til 2010: På sporet av en tematisk utvikling:

Det mest avgjørende spørsmålet for det tjuende århundres økumeniske missiologi er hvordan kristne skal forholde seg til andre religioners tilhengere og tro. Eric Sharpes ord, støttet av andre velkjente missiologer som David Bosch

og Gerald Anderson, oppsummerer dette klart og tydelig. Han påpekte: "The encounter between Christianity and non-Christian religions, and the Christian evaluation of other religions, acts as it were as an epitome of mission theology" (Sharpe 1974: 14). Hvordan oppfyller vi vårt kristne kall til å forkynne Evangeliet og innby alle folkeslag til å bli kristne, uten å vise manglende respekt for hengivenheten og følelsene til de andre religionenes tilhengere? Spenningen mellom det kristne kallet til evangeliserende misjon og kravet om gjensidig respekt og fredlig sameksistens med mennesker av annen tro uttrykker selve kjernen i spørsmålet. Mens mange kristne har en tendens til å ville avskaffe kristen evangeliserende misjon eller til å omdefinere misjon til å handle om å bygge relasjoner til mennesker av annen religiøs tro og deres tilhengere (under betegnelser som "wider ecumenism"), går andre inn for "effektive" overtalelsesmetoder for å markedsføre evangeliet i den hensikt å øke antallet kristne og få kirkene til å vokse. Gjennom hele det tjuende århundre har kristne diskutert hva det innebærer å vitne for mennesker av annen tro, for å finne den rette balansen mellom handlinger som kan rettferdiggjøres moralsk, og det kristne kallet om å forkynne Evangeliet til jordens ender. Vi kan peke ut noen avgjørende milesteiner på den tankemessige veien fra Edinburgh 1910 til Edinburgh 2010, nemlig (1) Fullbyrdelsesteorien, (2) Spenningen mellom kontinuitet og diskontinuitet, (3) Dialog i en pluralistisk verden.

Edinburgh 1910 og fullbyrdelsesteorien:

Blant de åtte studietemaene som ble behandlet i 1910, hadde to av dem overskrifter som inneholdt begrepet "Non-Christian", nemlig Gruppe I, "Carrying the Gospel to all the Non-Christian World", og Gruppe IV, "the Missionary Message in Relation to the Non-Christian Religions". Den første av dem (Gruppe I) handler egentlig ikke om "ikke-kristne" som sådan, men om den ikke-kristne - eller ikke-vestlige - del av verden. Den andre, altså Gruppe IV, tar for seg ikke-kristne religioner. Av de åtte gruppene arbeid, ble et spørreskjema utarbeidet av Gruppe IV ansett som noe av det beste, og gruppen har tiltrukket seg

”uforholdsmessig stor oppmerksomhet” fra forskere i de etterfølgende tiårene, hevder Brian Stanley. Oppfølgingskomiteen fra Edinburgh 1910 hadde faktisk til hensikt å offentliggjøre svarene, men avsto ”motsrebende”, forteller Stanley (2009: 245). Forståelig nok var ikke Gruppe IV først og fremst opptatt av ”ikke-kristne religioner” som sådan, men hvordan ”misjonsbudskapet” skulle formidles til de ikke-kristne religionene. Gruppens rapport påpeker at formålet var ”å studere de problemer det reiste når kristendommen skulle presenteres overfor ikke-kristne folkeslags tankeverden” (Verdensmisjonskonferansen, 1910: 1). Selv om den var preget av sin samtids rådende vestlige optimisme, representerte den likevel en av de tidligste empiriske tilnærmingerne til ikke-kristne trosretninger. Et spørreskjema med 11 spørsmål ble sendt rundt til misjonærer som arbeidet blant ikke-kristne over hele verden, og 187 svar kom tilbake (Stanley 2009: 235). Av de 11 spørsmålene handlet tre (spørsmål 2, 6 og 8) mer inngående om innholdet i og kjennetegnene ved de andre religionene, med det formål å finne fram til ”tilknytningspunkter” (spørsmål 6). De øvrige spørsmålene dreide seg om hva misjonens budskap var og burde være. Helt sentralt i arbeidet sto forsøkene på å finne effektive måter å presentere den kristne tro ved å sette lys på ”problemer” så vel som ”tilknytningspunkter”. ”Fullbyrdelsesteologien” (”fulfillment theology”) som nøyte økende popularitet blant britiske liberalteologer (Hedges 2001: 47-98), dominerte arbeidet i Gruppe IV, og man kom til den konklusjon at misjonens oppgave var å være ydmykt spørrende for å finne ”points of contact’ in non-Christian religions” og bruke disse ”to draw adherents of other faiths toward the full revelation of truth found in the Christ ...” (Stanley 2009: 212). Man kan si at fullbyrdelsestanken skinner gjennom allerede i oppbyggingen av spørreskjemaet. Grunnlaget for fullbyrdelsesteologien oppfattes som bibelsk når rapporten fortsetter:

We can see how the whole Apostolic view grew out of the twofold endeavour of those first missionaries of the Church to meet what was deep and true in the other religions, and to guard against the perils which arose from the spell which these earlier

religions still cast upon the minds of those who had been delivered from them into the larger life of the Gospel (Verdensmisjonskonferansen, 1910: 215).

Siden (fullbyrdelses-)teologien først og fremst tar utgangspunkt i de såkalte ”høyere religionene”, passet ikke teorien like godt overfor de andre religionene som stort sett ble betegnet som ”animistiske”. Det relativt spinkle forskningsmaterialet (27 tilbakemeldinger, hvorav 16 fra misjonærer i Afrika) når det gjaldt primitive (”animistiske”) religiøse tradisjoner, ga imidlertid et grunnlag som kunne bli til hjelp for senere studier innen dette feltet (se Friesen 1996).

¹ Disse var: (1) Bringe Evangeliet til hele den ikke-kristne verden, (2) Den innfødte Kirke og dens medarbeidere, (3) Utdannelse som en del av nasjonal kristianisering, (4) Misjonsbudskapet i møte med ikke-kristne religioner, (5) Misjonærforbereidelse, (6) Misjonens hjemmearbeid, (7) Forholdet mellom misjon og statsmyndigheter, (8) Samarbeid og enhetsbestrebelse.

Den virkelige kirke

Forelesning ved semesteråpningen ved Det teologiske Menighets-
fakultet 12. januar 2010

AV HARALD HEGSTAD

En helt fundamental innsikt i all teologi og religionsforskning er at tro og religion er et grunnleggende sosialt fenomen. Det å tro eller ta del i religiøse handlinger er ikke først og fremst noe man gjør alene, men sammen med andre, i et fellesskap. Sentralt i studiet av religion er derfor studiet av religiøse grupper, men også hvordan religionen gjør seg gjeldende i samfunnet som helhet. I et samfunnsvitenskapelig perspektiv framstår religion som en sosial størrelse på linje med andre sosiale størrelser og kan utforskes med de samme empiriske metoder. Her står ikke kristne fellesskap i noen særstilling i forhold til andre fellesskap. Også slike fellesskap er uttrykk for menneskelige samhandling og relasjoner.

Et slikt samfunnsvitenskapelig perspektiv kan umiddelbart fortone seg å være i konflikt med slik det kristne fellesskap forstår seg selv. Slik kristne gjerne forstår sitt fellesskap, er det ikke et hvilket som helst fellesskap, men noe helt spesielt. Kirken er ikke bare et sted den kristne tro lever, men er også selv gjenstand for tro: I den nikske trosbekjennelse heter det at vi tror "på én hellig, allmenn og apostolisk kirke". Dermed ses det kristne fellesskapet ikke bare som en tilfeldig konsekvens av troen, men som en del av Guds handling med verden. Og kirken forstås i relasjon til Gud selv: Likesom Gud er én, er det også én kirke. Likesom Gud er hellig, er også kirken hellig.

Spørsmålet er hvilken relasjon det er mellom den ene, hellige kirke som trosbekjennelsen omtaler, og den kirke som er tilgjengelig for erfaring. Dessverre er det jo slik at den kirke vi erfarer, ofte preges verken av enhet eller av hellighet. En konsekvens av en slik observasjon har i teologien ofte vært en slags dobbelthet i kirkebegrepet, der man plasserer den kirke man tror på, på et annet nivå enn den kirke man erfarer. Man tenker kirken som teologisk størrelse som noe som skjuler seg *bak* den erfarbare kirke. Ikke sjelden kan man møte tanken om den sanne kirke som en usynlig størrelse, som bare indirekte kommer til uttrykk i den faktiske, erfarbare kirke.

I en bok som nylig er utkommet, har jeg argumentert for det utilstrekkelige i en slik forståelse.¹ Min påstand i boken er at teologien ikke kan trekke seg tilbake til en forståelse av kirken skilt fra den konkrete og erfarbare kirke, men nettopp må gjøre denne kirke til gjenstand for utforskning og refleksjon. Det er dette som er den eneste og den virkelige kirke. Teologisk refleksjon om kirken kan derfor ikke skje uavhengig av kunnskap om kirken slik den faktisk har eksistert og eksisterer i historien, noe som er et argument både for kirkehistorie som sentral teologisk disiplin og for nødvendigheten av en empirisk utforskning av kirken i dagens verden. I boken har jeg argumentert for at det ikke er noen nødvendig konflikt

mellom en samfunnsvitenskapelig og en teologisk forståelse av kirken, men at det først og fremst handler om ulike *perspektiver* på den samme virkelighet.

Hvordan kan vi i dag arbeide teologisk med en forståelse av kirken i dag? Selv om teologien, som sagt, må arbeide historisk og empirisk, er det likevel ikke nok å kartlegge alt som gir seg ut for å være kristne fellesskap, og deretter finne en slags fellesnevner som dermed skulle være uttrykk for en teologisk forståelse av kirken. I stedet må teologien forstå og fortolke kirken ut fra den forståelse av hva kirken er, som vi møter i Det nye testamentet. Her finner vi en grunnleggende forståelse av hva kirken er for noe, som må danne utgangspunkt for den teologiske tenkning om kirken også i vår tid, herunder for å forstå og vurdere den faktiske kirkelige virkelighet.

I den teologiske tenkning om kirken, det vi gjerne kaller *ekklesiologien*, er det et elementært forhold som egentlig er så selvsagt at det ofte blir oversett, nemlig at kirken *består av mennesker*. Kirken er rett og slett fellesskapet av mennesker som hører Jesus til. Gjennom historien er kirken ofte framstått som en institusjon som man har kunnet betrakte mer eller mindre løsrevet fra det fellesskap av mennesker den er basert på. Tenk selv: Hva er det du umiddelbart forbinde for eksempel med "Den norske kirke"? En organisasjon, en rekke bygninger, enkeltpersoner som representerer kirken? Dermed er det ikke sagt at organisering og institusjonalisering er noe galt i seg selv - ethvert fellesskap har bestått en stund vil etter hvert utvikle institusjonelle trekk. Men det blir galt dersom man glemmer den opprinnelige og primære betydning av kirken som et fellesskap av konkrete mennesker.

At et fellesskap består av mennesker, er imidlertid ikke nok til at man kan snakke om kirke. Faktisk er det ikke engang nok at det er et fellesskap av kristne mennesker det er snakk om. I et nytestamentlig perspektiv er kirken et fellesskap av mennesker *som kommer sammen for å gjøre bestemte ting*. I boken jeg nevnte har jeg forsøkt å la forståelsen av kirken ta utgangspunkt i Jesu ord i Matt 18,20: "*For hvor to eller tre er samlet i mitt navn, der er jeg midt iblant dem.*" Dette Jesus-ordet uttrykker kjernen i hva

det handler om å være kirke. Det handler for det første om et fellesskap av mennesker: Ingen kan være kirke *alene*; en må være minst to eller tre, men naturligvis gjerne flere. For det andre handler det om at dette fellesskapet kommer sammen "i Jesu navn", dvs. at de lytter til og samtaler om beretningene og budskapet om Jesus, at de feirer det måltidet Jesus innstiftet, og at de påkaller Gud i Jesu navn. At dette stod sentralt i den første kristne menighet, kommer for eksempel til uttrykk i Apg 2,42: "De holdt seg trofast til apostlenes lære og fellesskapet, til brødsbrytelsen og bønnene." Helt siden den første kristne tid har mennesker blitt tatt opp i dette fellesskapet gjennom dåp i den treenige Guds navn. I den lutherske bekjennelse er forståelsen av hva kirken er uttrykk på liknende måte: "Men kirken er forsamlingen av de hellige, der evangeliet blir lært rent og sakramentene forvaltet rett" (CA VII).

Denne grunnleggende kristne samling kaller man i Den norske kirke for "gudstjenesten". I andre tradisjoner kan man bruke andre navn, i mer lavkirkelig sammenheng snakker man gjerne om "møte", mens man i mer høykirkelig og katolsk sammenheng gjerne snakker om "messe". Gudstjenesten kan utformes på ulikt vis, men dersom det er en samling "i Jesu navn", med de elementer som hører til det, er det dypst sett uttrykk for ett og det samme.

Det viktigste poenget i Matt 18,20 er imidlertid ikke det mennesker gjør, men det at Jesu vil være til stede når mennesker samles i hans navn. "For hvor to eller tre er samlet i mitt navn, der er jeg midt iblant dem." Å være kirke er sammen å ha fellesskap med Jesus. Det som gjør kirken til noe mer enn hvilket som helst menneskelig fellesskap, og gudstjenesten til noe mer enn et hvilket som helst møte, er nettopp troen på at Jesus oppfyller det løftet han ga sine disipler.

Jesu ord ble sagt for lenge siden, men er fortsatt helt grunnleggende for å forstå hva det handler om å være kirke. Når mennesker i dag samles i Jesu navn, spennes en bue gjennom historien tilbake til Jesu fellesskap med sine disipler mens han vandret omkring i Judea og Galilea. Det sies iblant at pinsedag er kirkens fødselsdag. Etter min mening er dette en for sen datering. Kirkens urform kan heller forstås

som Jesu fellesskap med sine disipler. Det som skjer i og med pinse, er at dette fellesskapet får en annen form: Jesus er ikke nå lenger fysisk til stede, men nærværende ved at Den hellige ånd bringer ham nær. For der Ånden er, der er også Jesus. Og fordi Ånden kan være alle steder samtidig, er kirken etter pinse heller ikke bundet til ett enkelt sted. Tvert om er kirken *alle steder* der mennesker er samlet i Jesu navn. Kirken er derfor verdensomspennende og universell.

Men mens Ånden ikke er bundet til ett bestemt sted, er vi mennesker det fortsatt. Skal vi samles, må det skje på et bestemt sted. Kirken er derfor alltid også lokal, den består i en rekke lokale *menigheter*. Hver for seg er den enkelte menighet fullt og helt kirke fordi Jesus er til stede der. Men fordi Ånden er én, og kirken er én, kan ingen menighet være kirke i isolasjon fra andre menigheter. Det vi kaller kirkesamfunn, er teologisk forstått fellesskap mellom menigheter som uttrykker en slik enhet i kirken. Det er en viktig oppgave å arbeide for å styrke fellesskapet og enheten både mellom kirkesamfunnene, men også internt i kirker som ofte preges av motsetninger og splittelse.

Når mennesker samles i Jesu navn, spennes det altså en bue tilbake til Jesus og hans fellesskap med sine disipler. Når vi deler nattverdens brød og vin, trekkes linjen tilbake til Jesu siste måltid med sine disipler der han ba dem om å fortsette å dele vin og brød i hans navn - men også til alle de ganger Jesus hadde måltidsfellesskap med mennesker.

Samtidig spennes det en bue *fremover* mot den endegyldige frelse. Bibelen skildrer fullendelsen som det fullkomne fellesskap mellom mennesker og Gud. I flere bibelske tekster tegnes gudsriket som en *fest*, som et "gjestebud for alle folk" (Jes 25,6). Her samles Guds folk fra alle tider, her sitter de frelste til bords med "Abraham og Isak og Jakob og alle profetene" (Luk 13,28f). Kirken kan bare forstås rett ut fra sin fremtid i det fullendte Guds rike. For å bruke enda et fremmedord: Kirken må forstås i et *eskatologisk* perspektiv.

Jesu nærvær i kirken kan derfor forstås som en foregripelse og en forsmak på den endegyldige frelse. Kirken lever i tiden mellom Jesu første komme og hans gjenkomst. I denne

"mellomtilstanden" preges den av det vi gjerne kaller et "allerede nå - ennå ikke": Guds frelse er allerede nå helt full og til stede, men den er ennå ikke fullt ut realisert i vår verden. I kirken har mennesker allerede nå del i fellesskapet med Gud, men dette fellesskapet er ennå ikke fullt ut realisert. Kirken vil derfor alltid stå under et foreløpighetens og motsigelsens tegn.

Det er derfor også viktig å skjelle mellom kirken og Guds rike. Kirken er satt til å vitne om Guds rike, men er ikke selv Guds rike, selv om dette ofte blandes sammen i gjengs kristelig språkbruk. Målet for Guds frelse er ikke kirken, men Guds rike, samtidig som kirken er et viktig element i Gud frelsesgjerning. Kirken er satt i verden som et vitne om gudsriket og som et sted der gudsrikets krefter allerede er i ferd med å gjøre seg gjeldende. Gudsriket er også kirkens grense og dom, en dom over kirkens ufullkommenhet og synd, dens falskhet og svik. Først når gudsriket kommer, skal hveten skilles fra ugresset (Matt 13,24-30), og de sanne disipler fra de falske (Matt 7,21-23).

I denne verden lever kirken i spenningen mellom hellighet og synd, mellom sannhet og falskhet. Dens hellighet er ikke noe den eier i seg selv, men er noe som er gitt den i relasjonen til Gud, og som et løfte om noe som skal realiseres når Guds rike kommer. Samtidig er kirken kalt til å kjempe for at helligheten og ikke synden får dominere dens liv og virke. Når kirken er kalt til hellighet, er det ikke bare en teoretisk hellighet, men en hellighet som skal vise seg i kirkens liv.

Kirken er ikke bare en viktig del av den kristne tro, men også av kristen praksis. Kristen er man primært sammen med andre. Det er der to eller tre er samlet i Jesu navn, at Jesus har lovet at han vil være til stede og ha fellesskap med mennesker. Å være en kristen er å høre til i et fellesskap som samles i Jesu navn, altså i en menighet.

I sitt fellesskap er kirken kalt til å uttrykke noe av hvem Gud selv er. Likesom Gud selv, i relasjonen mellom Faderen, Sønnen og Ånden, er fellesskap, kalles mennesker i kirken inn i fellesskap med hverandre. Fellesskapets kvalitet uttrykkes imidlertid ikke bare i dets indre varme, men også i dets åpenhet overfor den fremmede. Et kristent fellesskap som blir

lukket og ekskluderende, er ikke i samsvar med det fellesskap som Gud kaller til.

Å være kirke er å samles. Men med det er ikke alt sagt. Å være kirke er også å være *sendt*. Jesus samlet ikke bare sine disipler rundt seg, men han sendte dem også ut. Slik er kirken også sendt i dag. Kirken er ikke til for sin egen del; den er sendt til den verden som Gud har skapt, for å vitne om Guds rike. Det skjer når evangeliet forkynnes, og når kirken gjør guds-rikets gjerninger.

På latin heter sendelse "missio", og det er det som ligger til grunn for vårt ord "misjon". Ofte tenker vi på misjon som en *sektor* i kirkens virksomhet; i virkeligheten bør det stå som overskrift over hele kirkens liv. Å være kirke er å være sendt til verden. Å være kirke er ikke å være til for sin egen skyld, men for verdens skyld, den verden som Gud elsket så høyt at han ga sin egen sønn for den (Joh 3,16).

Kirken er sendt til verden for å forkynne evangeliet. Men den kan ikke nøye seg med ord; den må også vitne om evangeliet gjennom å gjøre kjærlighetens gjerninger. En sann kirke er en tjenende kirke, akkurat som Jesus ble en tjener (Fil 2,7). Også Jesus vitnet om Guds rike både gjennom sin forkynnelse og gjennom å helbrede mennesker som var i nød. På gresk heter tjeneste "diakonia", og dette finner vi igjen i ordet "diakoni". På samme måte som misjon blir diakoni ofte redusert til en sektor og en sak for de spesielt interesserte. Det er en alt for snever forståelse: Diakoni kan tvert om forstås som en overskrift på hele kirkens oppdrag.

Hva er kirken, teologisk forstått? Med utgangspunkt i Matt 18,20 har jeg pekt på at kirken i sin grunnleggende form er mennesker som kommer sammen i Jesu navn. Når de gjør det, har den oppstandne Jesus Kristus lovet å være til stede ved sin Ånd. Å komme sammen betyr imidlertid ikke bare å være på samme sted, og gjennomføre hver sin individuelle andakt. Å være kirke er å møte Gud *sammen*, som et *fellesskap*. Nettopp kirkens karakter av fellesskap er blitt et viktig tema for mye nyere ekklesiologi. Det påpekes i denne sammenheng hvordan det fornyede fellesskap med Gud, som frelsen innebærer, også fører til et fornyet fellesskap mennesker imellom. Gud vil fellesskap, mellom Gud og mennesker

og mennesker imellom. Kirken er nettopp et slikt fellesskap. I Det nye testamentet karakteriseres dette fellesskapet blant annet ved et meget sterkt bilde, nemlig av kirken som en kropp, som Kristi kropp. Likesom lemmene på kroppen hører til hverandre og er avhengige av hverandre, slik hører de kristne sammen i fellesskapet i menigheten. Og gjennom dette fellesskapet er Jesus Kristus til stede i verden.

Menighetens fellesskap er ikke et abstrakt og prinsipielt fellesskap (selv om teologisk litteratur av og til snakker om det på en slik måte), men et konkret sosialt fellesskap av virkelige mennesker. Som alle fellesskap som består over en viss tid, trenger det kristne fellesskap en form og en struktur. Dette reiser spørsmål om grensene for fellesskap, om ledelse og oppgavefordeling, om samværsformer og arbeidsoppgaver, og om forholdet til andre fellesskap. Gjennom historien har kristne menigheter og kirker blitt utformet på en rekke forskjellige måter. Dels har dette vært et resultat av historiske og praktiske forhold, dels har man argumentert teologisk for at noen måter å ordne fellesskapet på er bedre enn andre. Noen kirker hevder f.eks. at det er nødvendig med en bestemt embetsstruktur for at kirken skal være fullt og helt kirke, mens andre aviser en slik tanke.

Også i Den norske kirke har mange kirkelige debatter vært preget av spørsmål som handler om fellesskapets form og organisering. Det kan også her dreie seg om embetsspørsmålet, om den rolle prester og andre embetsbærere skal spille i kirken. Det kan dreie seg om hvordan kirken skal organiseres, og om dens forhold til staten. Og det kan dreie seg om forholdet mellom det den aktive menighetskjerne og folkekirkens mer passive medlemmer.

Slike spørsmål har både har en mer praktisk og pragmatisk side, men de berører også fundamentale sider ved det å være kirke. En fare i all kirkelig virksomhet er at former og strukturer blir et mål i seg selv, og at man glemmer hva disse strukturer var utformet for å tjene. Det betyr ikke at overleverte strukturer bare skal legges til side, men at de stadig må vurderes kritisk om de virkelig tjener kirkens identitet og oppdrag i dag. I et komplekst samfunn bør kirkens former også være varierte og

mangfoldige. På høstens Kirkemøte i Tønsberg fortalte biskop Steven Croft fra Church of England om det strukturelle mangfold som man har åpnet opp for i en svært tradisjonsstyrt kirke. Samtidig som man beholder den tradisjonelle soknemenighetsstrukturen, åpner man opp for andre menighetsformer ("fresh expressions of church") under overskriften "mixed economy", en kirkelig blandingsøkonomi der man erkjenner at én menighetsform ikke alene kan løse framtidens utfordringer. I Den norske kirke kan dette sees i forhold til spørsmålet om ungdomsmenigheter, kategori-almenigheter, valgmenigheter og innvandrer-menigheter innenfor Den norske kirkes struktur. Andre kirkesamfunn stilles overfor liknende problemstillinger.

En må likevel ikke tro at kirkens utfordringer bare kan løses gjennom å arbeide med strukturer og kirkeordninger. Langt viktigere er det hvilken selvforståelse og hvilke prosesser som preger de fellesskap som lever innenfor strukturen. Fremtiden til Den norske kirke avhenger etter min mening ikke først og fremst av hva man kan få til av nye menighetsformer, men hva som skjer innenfor det store flertall av ganske vanlige soknemenigheter. For å ta fatt i noe av den utfordringen har vi her på MF satt i gang et forsknings- og utviklingsprosjekt med tittelen "Menighetsutvikling i folkekirken". Målet med prosjektet er å utvikle metoder og modeller som kan sette lokale menighetsfellesskap bedre i stand til å være det de er kalt til å være, og å gjøre det de er kalt til å gjøre.²

Overskriften på denne forelesningen har vært "den virkelige kirke". Med det har jeg villet si at kirken ikke bare er en teologisk idé, men det konkrete fellesskap av kristne. Teologi om kirken kan derfor ikke begrense seg til et studium av ideer og forestillinger om kirken, men må beskjefte seg med kirken slik den faktisk finnes, i sin kompleksitet og ufullkommenhet. At den konkrete og erfarbare kirke er den virkelige kirke, betyr også at den er den eneste kirke. Det Gud ikke får gjort i og gjennom denne kirken, virkeliggjøres heller ikke i en usynlig og skjult kirke. Skal det kalle Gud har gitt til kirken realiseres, må det skje av denne kirke. Det som gjør dette mulig, er at kirken ikke er overlatt til seg selv. Gjennom ufullkomne mennesker gjør Gud sin gjerning i

verden. For hvor to eller tre er samlet i hans navn, der er den oppstandne Jesus Kristus midt iblant dem.

¹ Harald Hegstad: *Den virkelige kirke. Bidrag til ekklesiologien*. Trondheim: Tapir akademisk forlag 2009.

² <http://www.mf.no/menighetsutvikling>

Nyhet!

Erling Rimehaug

ANSIKT TIL ANSIKT

Kommentarer og refleksjoner om tro, liv og skaperverk som gir dybdeperspektiv til troen, takhøyde høyde over livet og bredde-dimensjon til samfunnsengasjementet.

Lavmælt i formen, velorientert i sak og tydelig på eget ståsted henvender forfatteren seg til sine lesere på en måte som inviterer til ettertanke og dialog.

Kr 348,-

Avenir Forlag

Besøk oss på: www.lutherforlag.no

Nyhet!

August Bolstad

DEN TRETTENDE DISIPPELEN

Noveller

Tekster skrevet med innlevelse og varsomhet om vandringen i troens og tvilens landskap.

"Forfatteren skriver godt og fører et lett og uanstrengt språk, som noen ganger er nærmest suggererende. Dette er god og lødig litteratur."

Hans Rognstad

Kr 248,-

Avenir Forlag

Besøk oss på: www.lutherforlag.no

DAGLIG LEDER FOR KIRKENS BYMISJON I KRAGERØ

Kirkens Bymisjon i Kragerø er en egen virksomhet under Stiftelsen Kirkens Bymisjon Kristiansand, en diakonal stiftelse innenfor Den norske kirke, som arbeider for mennesker i vanskelige livssituasjoner. Vår visjon er å gi mennesker mot til å leve og mot til å tro.

Virksomheten i Kragerø er lokalisert i Bymisjonssenteret i Blåkorshuset. Det er godt samarbeid med Kragerø kommune og med menighetene i Kragerø. Værestedet, frokostkafe hver mandag og en lørdagskafe er etablert. Virksomheten drives nå av en diakon i 20 % stilling og ca 30 frivillige medarbeidere.

For å utvikle arbeidet videre oppretter vi nå en prosjektstilling. Målet er å få til en fast stilling. Vi søker en daglig leder som har lyst på en utfordrende og svært meningsfull jobb.

Kvalifikasjoner:

Teolog/diakon eller annen relevant (for eksempel adm./øk) høyskole/universitetsutdanning. Praksis og egnethet kan kompensere for formelle krav

Vi vektlegger:

- Erfaring fra administrasjon og personalledelse
- Diakonal forståelse og tydelig verdiprolifering
- Erfaring fra veiledning og utviklingsarbeid
- Fleksibilitet, gode samarbeidsevner, selvstendighet, god formidlingsevne og evne til å jobbe å i team.

Vår nye medarbeider må kunne stille seg lojal i forhold til Kirkens Bymisjons verdigrunnlag og målsetting. Lønn etter avtale. Søknader med CV, referanser og vedlegg sendes innen 19. februar til: post@skbk.no - Kirkens Bymisjon Kristiansand

For nærmere opplysninger kontakt styreleder Bente Heibø Modalsli mob 97711804

KIRKENS BYMISJON

DET TEOLOGISKE
MENIGHETSAKULTET

VIDEREUTDANNING FOR KIRKELIG ANSATTE

MF tilbyr følgende kurs med søknadsfrist 15. mars 2010:

Grønt håp - blå klode. Keltiske impulser til en miljøbevisst teologi og spiritualitet, 10 stp

STORE TING. Kristent ungdomsarbeid som sted for forandring, 10 stp

Kirken som samfunnsaktør i lokalsamfunnet, 20 stp

Kunsten å snekre en preken (prostibasert), 10 stp

PKU (20 stp). Tilbys både som 11 ukers kurs (Lovisenberg) og med utvidet tidsramme (Institutt for sjesorg).

For nærmere info, se www.mf.no

SØNDAGSTEKSTEN

Even Borch, Geir Sørebo og Øystein I. Larsen

Maria Bodskapsdag

21. mars 2010

Preiketekst: Salme 113.

Lesetekstar: Ef 1,3-6 og Luk 1,46-55

I fastetida blir vi utfordra til å gå saman med Jesus på vegen til Jerusalem med føtene godt planta på jorda. Aldri er mennesket Jesus så tydeleg som i denne tida. Og på vår medvandring kan vi kjenne etter på kroppen vår kva det vil seie å vere menneske. Vi er menneske med ein kropp. Det betyr både glede og smerte, i ulik blanding.

Ein kroppsleg dag

Maria Bodskapsdag kjem inn i fastetida som eit litt forstyrrende element, ein kvit dag i ei fiolett tid. Det som knyttar dagen til fastetida er nettopp kropp, det tvers i gjennom menneskelege. Grunnen til at Maria Bodskapsdag er lagt til fastetida, er jo at eit svangerskap er ni månader. Då må dagen vere ni månader før jul. Difor gjev det også god mening når dagen no er knytta til ein dato i mars og ikkje ligg fast i høve til påske, slik det er foreslått i utkastet til ny alterbok. Det er noko svært kroppsleg og nesten intimt at vi feirar at eit menneskeliv startar inne i ei livmor. Vi blir tatt med inn i ei kvinneverd der vi mannfolk lett blir litt usikre. Og vi bør nok ta av oss både huva og skorne når vi går inn i dette rommet.

Tekstane på denne dagen, både det velkjente Magnificat hos Lukas og vår tekst i Salme 113,

uttrykker tydeleg det som er grunntemaet i fastetida: Det såra og nedtrykte mennesket sitt møte med ein Gud som gjer heil og løftar opp. I Magnificat blir ordet "ring" (tapeinâsin) bukt om Maria. I Salme 113 blir same ordet (hebr.: dal, gresk: tapeina) brukt om dei som Gud løftar opp av støvet. Maria er "ring" på to måtar. For det første er ho ung og utan verdsleg makt. For det andre erkjenner ho at ho er heilt avhengig av Guds frelsande nåde. Slik blir Maria eit evig forbilde på trua. Trua på ein nådig, frelsande Gud. Trua på Kristus.

Salme 113.

Vår salme tilhøyrer gruppa av lovsalmar med ei typisk oppbygging. Salmen startar med eit Halleluja og held fram med ei lovprising av Jahve, Herren. I midtpartiet (v 5-6) blir lovprisinga utforma som eit retorisk spørsmål: "Kven er som Herren vår Gud?" I siste delen blir det peikt på kvifor vi skal lovprise Herren. Og salmen avsluttar med sjølve grunngjevinga for kvifor vi skal lovprise Herren. Dei ringe (jfr. Magnificat) og fattige reiser han opp gjer dei lik med stormenn og høvdingar. Og den barnlause kvinna får bu i huset. Ikkje berre får ho bu i huset, men ho får også vere lukkeleg mor til ein barneflokk. Den barnlause kvinna er både uttrykk for eit menneske som hadde låg sosial status, og for den eller det ufruktbare som likevel, trass i sin situasjon, får del i gleda og vel-signinga. Eg opplever det siste verset som eit gudsrikebilde som peiker langt utover seg sjølv.

Meir enn solidaritet

I vår tid har vi lett for å betone inkarnasjonen og Guds handling i Kristus som ei solidaritets-handling med verda og oss menneske. Og i år når preiketeksten på Maria Bodskapsdag er Salme 113, så kan det lett bikke over den vegen. Derfor er det viktig å hugse på at salmeteksten er blitt til og brukt innafør ramma av israels-folket si gudstru. Og det var ei paktstru. Jahve var ikkje berre skaparguden, men like mykje frelsaren som valte ut Abraham og ætta hans, som gjorde sin pakt på Sinai med dei han frelste ut frå Egypt. I Guds frelseshistorie med sitt folk spelar den barnause kvinna ei viktig rolle. Utveljinga av Abraham og løftet til han var heilt avhengig av at Sara kunne få barn. At ho fekk barn, var Guds inngrep og eit under. Ho hadde vanskeleg for å tru at ho skulle bli mor til Guds utvalte folk. Maria fekk den ufattelege utfordringa å tru at ho skulle bli mor til Guds son. Sara og Maria er kvar på sin måte eksempel og typos på det å vere eit truande menneske.

Salme 113 er ein typisk gudsricketekst. Med utgangspunkt i det kjente og kvardagslege, malar den eit bilde som langt overgår det vi kan oppnå eller oppleve her og no. Når israelsfolket song salmane i gudstenesta, hadde dei nok med seg sine erfaringar av himmel på jord, men dei hadde heilt sikkert også med seg sine draumar og lengslar. Vegen er eigentleg kort til Jesus sine forteljingar om Himmelriket, riket som er nær og tilstades, men som samtidig ligg i framtida, i det fullkomne gudsricket. Og vi er midt på den same vegen når vi reiser oss frå kyrkjebenken, går mot aust, mot soloppgangen og gjev den inkarnerte Kristus plass i kroppen vår.

Mange trur at GT først og fremst handlar om Gud som skapargud og om lova, og at evangeliet og nåden først kjem med Jesus og NT. Det er sjølv sagt feil. Og vår tekst er ein av dei mange tekstane der nåden er hovudtema, og der Gud som skapar og Gud som frelsar blir lovprist i same andedrag.

Preik kroppsleg om eit svangerskap.

Som mann kan eg lett idyllisere svangerskapet og Maria sin situasjon. Men som far veit eg litt om alt som er slitsamt og ubehageleg i dei ni månadene eit barn lever inne i mor si, og om

alt som kan gå galt. Livet før fødselen er som eit konsentrat av livet etter fødselen. Gudstrua lever ikkje sitt liv oppe i hovudet eller inne i hjarta. Trua er å ta imot Guds nærvær med heile seg.

Når eg som mann skal preike på denne dagen over Salme 113, så må eg først finne min ståstad.

1. Eg må ha respekt for livet og korleis det blir til.
2. Eg må finne glede over at Gud vart menneske på same måte som eg sjølv vart til.
3. Eg må finne kvila i det at eg får vere kropp og samtidig eit lem på Kristi kropp.

EVEN BORCH

Prost i Brønnøysund

Palmesøndag

28. mars 2010

2 Mos 12,21-28; Hebr 2,14-18

Joh 12,12-24

Dagen

Palmesøndag innleier den stille veka og har frå 500-talet vore feira i Jerusalem. Der samla ein seg på Oljeberget, las evangeliet og gjekk i prosesjon inn i Jerusalem med palmegreiner. Denne praksis spreidde seg etter kvar til store deler av austkyrkja.

I deler av vestkyrkja var dette dagen då dåpskandidatane vart salva og fekk lære truedkjenninga. Då las ein Joh 12,1-25 som fortel både om korleis Maria salva Jesus i Betania, og om Kristi inntog i Jerusalem. Men etter kvart greip palmeprosesjonane om seg også i vestkyrkja. Til og med paven delte ut palmegreiner, men først i 1955 vart desse dramatiseringane der kyrkjelyden deltek, anerkjent, av Pius XII som ein normal del av den stille veka sin liturgi i den katolske kyrkja.

Også innafor den lutherske kyrkja har nok utviklinga gått i retninga av å starte gudstenesta på palmesøndag med dramatiserande innslag, gjerne innafor ramma av ei familiegudsteneste. Dette må kunne vere ein dag der involvering og kreativitet må kunne vektleggjast, men det vil alltid vere ei utfordring å kome til rette med Palmesøndag sin ambivalens mellom Hosianna og krossfest. Offer- og soningsmotivet er ikkje minst vektlagt i dei to lese-tekstane frå 2 Mos 12,21-28 og Hebr 2,14-18.

Teksten

Jesu inntog i Jerusalem er hos Johannes nært knytt til oppvekking av Lasarus frå dei døde (11,1ff). Folkehopen som hadde vore til stades i Betania, var ei av dei gruppene som møtte fram og hylla Jesus då han reid inn i byen (v 17f). Underet i Betania hadde skapt entusiasme. Det kan nok diskuteras kvar bruken av palmegreiner hadde sine historiske røter. Nokre har peika på feiringa under lauvhyttefesten, men fleire kommentatorar viser til den nasjonalistiske trenden i makkabeartida der palmegreiner vert brukt i prosesjonar under viktige feiringar og som eit symbol for politisk makt. Dette ser vi for eksempel på myntar frå den tida. Når Johannes si forteljing startar med palmegreiner (v 13) og med å gje sitatet frå Salme 118,26 eit tillegg som ikkje står hos synoptikarane, "Israels konge", så er det her naturleg å sjå sterke politiske undertonar. Når folkehopen går til møtes med han (v 13), så kan dette forståast som dei som vil støtte ein ny nasjonal frigjerar.

I så fall må Jesus si handling sjåast på som ein bevisst korreksjon. Hans val av eit esel som ridedyr var ei profetisk handling med bakgrunn i Sak 9,9 og Sef 3,16. I Sef 3,16f er grunnen til at Sion ikkje treng å ottast, at Herren sjølv er komen til Jerusalem som ei kjempe. Dette gjev også v 16. mening. Den profetiske handlinga med røter i GT vert først forståeleg i lys av Jesu død og oppstode. Den ironiske kommentaren til farisearane om at heile verda spring etter han (v 19), vert ei sanning: Jesu handling får konsekvensar for heile verda. Orda frå farisearane vert også ein god overgang til v 20 ff. Grekarane kjem nettopp, liksom dei vise menn i julebodskapen, som representantar for heile verda for å sjå Jesus. Filip har eit gresk namn,

kunne kanskje gresk og kunne vere tolk i høve til Andreas. Den universalistiske forståing av Jesu handling kjem også fram i 11,52 og 12,32 og står i samsvar med Sak 9,9f om fredskongen som skal skape fred til heimsens endar.

Oppvekkinga av Lasarus var berre byrjinga på det som skulle kome. Den var ein del av dette "enno ikkje" som vi så ofte møter i samband med Jesu gjerningar (2,4; 7,30; 8,20). Den var eit teikn på noko langt større som skulle kome. Og v 23 (saman med v 27f) slår fast: No er timen komen.

Den vesle likninga i v 24, kan stå heilt på eigne bein, men kan også sjåast på som ei oppsummering av det føregåande og heilt bevisst knytt til versa framafor. Likninga har ingen parallellar, men har tematisk ein viss likskap med ord som Mark 4,32f og 1 Kor 15,35ff. Likninga skal nok ikkje tolkast allegoriserande, men har eit stort poeng i dette at død kan gje rik frukt. Det er einaste gongen at formuleringa "stor frukt" vert knytt til Jesu død, men sett i samanheng med den universalistiske tanke rett framafor, må dette forståast slik at Jesus død kan gje nytt liv til heile verda. Det hadde ikkje skada om preiketeksten også hadde hatt med v 25 og 26 som talar om den etterfølginga som er ein naturleg konsekvens av Jesu offerdød.

Preika

Denne preiketeksten har fleire kjende og innhaldsfylte vers som kan vere tyngdepunkt i ei preike. Mange har sikkert halde preike ut frå v 24 om kveitekorntet som fell i jorda og døyr, eller ut frå sitatet i v 21: "Vi ville gjerne få sjå Jesus." Men dersom ein i gudstenesta har ein form for prosesjon som minner kyrkjelyden om Jesu inntog i Jerusalem, så burde kanskje preika nettopp kunne falde ut det særleine og unike med Jesus kongeinntog i Jerusalem. Dette kan ein få fram med å kontrastere Jesu inntog med andre prosesjonar der betydningsfulle leiarar vert heidra. Den prosesjonen som alle hugsar frå året som gjekk, var under Barak Obama si innsetjing som president i USA 20. januar 2009. Tema for denne innsetjinga var "A new Birth of Freedom" - ein ny fødsel for fridomen. Heile verda såg på denne hendinga med forventing om at dagen skulle markere eit skifte og leggje grunnlaget for nye fredsavtalar og gjere slutt på den økonomiske krise. Difor

vart også verda sin mektigaste mann, med verda sin sterkaste hær i bakhand, hylla av heile nasjonen.

Frå Jesu samtid kjenner vi godt triumftoga i Roma. Etter ein betydeleg siger på krigsmarka kunne ein general verte vist den høgste ære ved å verte innvilga triumftog opp mot Forum Romanum. Sigerskransen vart halden over hovudet hans medan han køyrde i stridsvogn framfor sine troppar og krigsfangar - og vart tiljubla av folket.

Desse politiske opptoga kan hjelpe oss til å ane litt av dei messianske forventningane som låg i lufta på Jesus si tid. Kanskje var dei på nivå med Obama-feberen eller sigersrusen i Roma.

For nokre veker sidan gjekk eg ned frå Oljeberget og inn gjennom bymuren til gamlebyen i Jerusalem. Eg såg til og med eit esel. Eg kunne ikkje unngå å gruble over korleis Jesu inntog måtte ha sett ut i landskapet. Ville eg ha lagt merke til det dersom eg hadde kome same vegen eit kvarter etter han?

Martin Luther skriv i ei preike på Palmesøndag over Joh 12,12-19: "Grunnen til at Kristus uten verdslig prakt og fattig gjorde sitt inntog i Jerusalem, er denne at Han ikke bare ville oppfylle profetenes skrifter, men også ville vise sitt rikes natur og egenskap. Dermed viser han at han ikke kom til verden for at vi skulle være rike, samle penger osv., men for at vi skal tro at han er kommet for å forløse oss fra synd, død og djevel og gjøre oss rike i det evige liv."

Vi må halde fast på at denne fattigslege prosesjonen i bibelteksten er ramma inn av dei største bibelske undergjerningane, oppvekkinga av Lasarus og Jesu eiga oppstode. Gjennom fattigdomen skin herlegdomen. Snart skulle Jesus kunngjere for Pilatus: "Mi kongsmakt er ikkje av denne verda." (Joh 18,36) "Israels konge!" ropa folkemengda ved vegen. "Kongen over jødane," stod det på krossen - ord som frå ein politisk målestokk vitnar om ein fiasko. Og samstundes ord som med Guds rike sin målestokk peikar på den store sigeren der Guds herlegdom lyser om Meneskesonen (v 23).

Kvifor er det slik at kristentrua i dag ser ut til å vere mest levande i fattige land der menneske lever under vanskelege politiske tilhøve?

Kvifor er det slik at misjonsorganisasjonane sine inntekter går nedover når våre inntekter går oppover? Kvifor er det slik at det er nett i livskriser mange kjenner at Guds kraft vert mest nærverande? Jesu inntog i Jerusalem gjev oss ei sterk påminning om at kyrkja si kraft ikkje er knytt til økonomi eller politiske posisjonar. Kyrkja si kraft ligg i å kunne følgje han på den oppofrande vegen i tru og teneste (v 25f).

Framlegg til disposisjon

Tema 1: A new Birth of Freedom - ein ny fødsel for fridomen

- fridd frå verdens makt
- fridd frå dødens lov
- fridd til etterfølging

Tema 2: Kongen utan prakt

- til herlegdom gjennom fattigdom
- til makt gjennom avmakt
- til liv gjennom død

Illustrasjon

Ei gamal russisk forteljing fortel om ein velstående mann som var ute på reise saman med tenaren sin. Men før dei nådde dagens mål, vart dei overrumpla av ein snøstorm. Neste morgon vart folk sendt av stad for å leite etter dei to. Snart fann dei mannen liggjande død i snøen med ansiktet ned. Då dei løfte han opp, fann dei tenaren under han, forfrosen, men levande. Han kunne fortelje korleis herren hans hadde kommandert han til å legge seg ned i snøen og korleis herren hans hadde lagt seg over han for å berge han frå kulden. På vandringa hadde herren til sist gjeve sitt liv, for at tenaren kunne leve. (Etter Max Lucado)

Salme til teksten

NoS 137 Hosanna! Syng for Jesus, syng for kongen uten prakt.

GEIR SØREBØ

Prost i Ytre Sogn og Nordhordland

Skjærtorsdag

1. april 2010

Prekentekest: Joh 13,1-15

Lesetekster: Jes 53,1-5; 1 Kor 11,23-26[27-29]

Betraktning

"Det fins en myndighet. En annerledes myndighet. [Går til døpefonten]

På prekestol, i alterring og ved døpefont står presten med et ansvar som kirken har overdratt oss fra Gud selv. Forkynne evangeliet - Forvalte sakramentene.

Det er en forunderlig myndighet.

[Tar dåpsfatet og setter for føttene på én i koret og kneler ned.]

"Forstår dere hva jeg har gjort for dere?" sa mesteren. "Slik jeg har gjort mot dere, skal dere også gjøre." Det siste bildet av mesteren var ikke med dåpsfatet, men med vaskefatet.

Og stolaen vår var kanskje en gang et håndkle. [Stolaen tas av og henges over armen.]

Han som ikke visste av synd. Det finnes en myndighet. En kenotisk myndighet. Ikke fortidens embetsmyndighet, der ting var slik fordi han far har sagt det.

Det fins en myndighet på kne.

Han gav avkall på alt. Til og med retten til å beholde seg selv.

Prestens myndighet forvaltes på kne. Der jeg i kjærlighetens etterfølgelse får lov å regne min munn som hans munn. På kne blir min munn Guds munn. Og munnens språk er kroppsspråket. For vi elsker vel ikke bare med ord og tunge, men i gjerning og sannhet. ? I Joh 4.

Som om Gud selv formaner gjennom meg. Da står jeg ikke over menneskene. Jeg pukker ikke så mye på tro og verdighet, men på troverdighet. På kne. Jeg står på kne mellom dem. Jeg formaner dem med tårer. "Husk på at jeg dag og natt i tre år ikke holdt opp med å formane hver eneste en med tårer." (Apg 20)

Den nye myndighet. På kne. Da har vi kanskje mistet noe av den trygge makten. Men vi har vunnet myndigheten på kne. Der vi går mellom dåpsfatet og vaskefatet.

Det er "Som om Gud selv formaner gjennom oss."

Og det gjør Han.

(fra en preken ved pastoralkonferanse 2005)

"Sjefen på kne for sine undersåtter. Sjefen på kne for sine undersåtters undersåtter."

Teksten

Etter at det gang på gang har hett at "hans time ennå ikke var kommet," (7,30; 8,20 og mange flere steder) går Johannes-evangeliet inn i det alt sikter mot: Nå er hans time kommet. Før dette kunne han ikke gripes (8,30). Nå kan han fanges, og hans historie og gjerning går inn i den avgjørende fase (Joh 13ff). Denne del av Jesusberetningen innbefatter de dype taler og samtaler om hans fellesskap med sine nærmeste og med sin far i himmelen (kap 13-17). Hele avslutningsdelen innledes med måltidet med fotvaskingen som er dagens prekentekest (13,1ff). Fortellingen følger et vanlig johanneisk mønster: Hendelsen (v 2-5) som danner utgangspunkt for internsamtalen med disiplene, med innvendinger, oppklaringer og utdypninger (v 6-11), og så Jesu tale som utvikler og oppsummerer det som har skjedd (v 12-15). Samtidig gjennomveves dette av Judas sitt forræderi (v 2 og 18-20) som illevarslende foregriper det som ligger foran.

Johannes skiller klart mellom dette måltidet og jødernes påskemåltid (Joh 18,28), og etter Johannes' kronologi faller altså ikke måltidet her i 13,2 sammen med jødernes påskemåltid, og Jesu korsfestelse og død faller sammen med slaktingen av påskelammet. I vår tekst nevnes heller ikke nattverdinnstiftelsen med brød og vin. Men der er også likheter, blant annet utpekingen av forræderen, som spiller en viktig rolle i Johannes-evangeliet, og hos Lukas innføres jo temaet om tjenesten og sinnelaget, som berører seg med fotvaskingen (Luk 22,24-27). Både gjennom kirkens historie og hos dagens gudstjenestedeltakere på skjærtorsdag har vel disse måltidene, flettet seg sammen i bevissheten, om det da er ulike måltider det dreier seg om, det er vel lite trolig. Men Johannes-evangeliets fremstilling kan jo oppfattes som en eventuell korreksjon i forhold til synoptikernes kronologi.

Hovedtemaet anslås i selve ingressen (v 1): Det er Jesu kjærlighet som driver fram det som nå skjer: Han elsker dem helt ut: *eis telos* - til det siste (tid) eller/og til det ytterste (grad). Ordstammen kommer jo igjen i det betydnings-tunge ord på korset: Det er fullført - fullbrakt (Joh 19,30).

Nå var alt overlatt til Jesu vilje til å gå veien helt ut (v 3): Alt overlatt i hans hånd. Dette

motiv kommer igjen både i samtalen med Pilatus (19,10-11): Du hadde ingen makt over meg om det ikke var gitt deg ovenfra. Hos synoptikerne i getssemanekampen: La fars vilje skje (Matt 26,39), og det kenotiske motiv hos Paulus i den fullstendige uttømming (Fil 2,6-8). Når han legger av seg kappen, *tithæmi psykjos*, faller det sammen med at han skal legge av seg livet (10,11; 13,37, jfr. 19,23).

Selve fotvaskingen (v 4-5) er mer enn en demonstrasjon. Samtalen med Peter (v 6ff) avdekker at denne handlingen gir et dyper fellesskap med Mesteren: Det handler om *meros ekjein* - å ha del i. Som også kan gjengis med å dele skjebne med (Matt 24,51). Denne antydning av det dogmatikken ville rubrisere som et sakramentalt livs- og dødsfellesskap, gir klare assosiasjoner med tankene om dåpens fundamentale fellesskap med Kristus (jfr. Rom 6). De to lesemåtene i v 10 kan vitne om at slike føringer er svært gamle i lesningen av denne teksten. Leddet: "bare føttene" virket forstyrrende inn på å lese dåpen inn i teksten. Selv om den lange varianten har best bevitnelse: "Den som er badet, er helt ren og trenger bare å vaske føttene," er den forkortede lesemåten også svært gammel: "Den som er badet, behøver ikke å vaske seg, men er helt ren." Den nærmere tilrettelegningen av dette får vi overlata til detaljkommentarene. Ellers er jo Peter tegnet slik vi kjenner ham fra mange andre episoder: Et alt-eller-ingenting-menneske. Fra: Aldri verden! Til: For Alt i verden!

Fotvaskingen er mer enn en demonstrasjon, men den er det også (v 12ff), et eksempel til etterfølgelse og fant sin plass allerede i den første menighets praksis (1 Tim 5,10).

Det siste måltid ble både nattverd og agape, kjærlighetsmåltid.

Preken

Bildet av sjefen på kne med vaskevannsfat for sine undersåtter, er blant de sterkeste og mest selvforklarende bilder av mesteren vi har. Vi har denne teksten på Skjærtorsdag når vi skal knele og ta i mot sakramentet. Denne dagen kjennes det vel kanskje unaturlig å bruke intinksjon - eller: Nettopp i dag kunne rollene snus om: Vi blir stående og nattverdutdeleren(e) går ned på kne og rekker oss det som gir oss del i Ham. Brød og vin rekket oss

nedenfra, skjebnefellesskap med ham vi skal følge inn i langfredagen. Det var mange som hadde knelt for ham og ropt ut sin nød og fortvilelse, og disiplene hans hadde hatt en sterk og handlekraftig leder i de umuligste situasjoner. Så skulle de siste bildene av ham snu alt opp ned. Det går en linje fra ham som svinger vaskekluten for sine nærmestes undersåtter, til ham som rekker sine hender ut mot verden på korset noen timer senere. For hans time var kommet. Legen har byttet stetoskopet med vaskevannsfatet og tørker oppkast sammen med oversykepleieren som har tatt pleie-medhjelperens plass. Administrerende direktør tømmer papirkurvene, og styreformannen og tørker opp når skylledunken i kantina velter.

Ut fra teksten og teksthistorien er det ikke uvedkommende å koble fotvasking, nattverd og dåp sammen. Mange steder har døpefonten et løst dåpsfat. Vi slår vann i det og setter det på gulvet foran én i menigheten, stolaen får den plass og form som den kanskje opprinnelig hadde: et håndkle over tjenerens arm, og presten holder sin preken fra knelende stilling på gulvet. Det dåpens fat jeg ble døpt i, gir en del i ham som ga alt for oss: "Forstår dere hva jeg har gjort for dere? -. Når jeg som er -, da skylder også dere å vaske hverandres føtter." Vi gjør ikke som Pilatus som slo vann i et fat for å fri seg selv fra skylden. Vi slår vann i dåpens fat for å gå inn under tjenestens skyldighet. Skjebnefellesskapet med ham har gitt oss et skjebnefellesskap med alle.

Prekensisse

En Gud på kne

- tar i mot meg i dåpen, - nærer meg i nattverden,

- gir meg tjenestens forbilde.

Eller: *Har du del i Ham?*

- Det fikk du i dåpen, - det næres i nattverden, - det synes i livet

Gudstjenesten

Den knelende Gud møtes av en knelende menighet som lovpriser hans storhet. Både NOS 652 og 656 har disse elementene i seg: Vår lovsang på kne og Hans bilde som skapes i oss. Også hos klassikerne finner vi dette nedenerfraperspektiv: NOS 640: Vær velsignet, legem såret.

ØYSTEIN I. LARSEN
Biskop em

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

LEDIGE STILLINGER

Tunsberg bispedømme

Ledige stillinger i Tunsberg bispedømme. Vi søker prester til følgende ledige stillinger i Tunsberg:

Sokneprest i Lier prosti med særskilt tjenestested Sylling og Sjøstad sokn - søknadsfrist 12. februar

Sokneprest i Tønsberg Domprosti med særskilt tjenestested Sem sokn - søknadsfrist 12. februar

Kapellan i Eiker prosti med særskilt tjenestested Mjøndalen sokn - søknadsfrist 12. februar

Kapellan i Sandefjord prosti med særskilt tjenestested Sandar sokn - søknadsfrist 5. mars

Søknad sendes elektronisk. Se fullstendig utlysningstekst på www.kirkejobb.no eller våre nettsider www.kirken.no/tunsberg

Agder og Telemark bispedømme

Sogneprest i Otredal prosti med Iveland som tjenestested og Evje og Hornnes som utvidet tjenestoområde:

De tre menighetene Evje, Hornnes og Iveland utgjør tjenestområdet som omfatter Iveland kommune og Evje og Hornnes kommune med et innbyggertall på omkring 4650, fordelt på Evje menighet med ca. 2000, Hornnes menighet med nær 1400 og Iveland menighet med snaut 1250 innbyggere.

Området er preget av vakker natur. Otra-vassdraget snor seg gjennom de to kommunene og har gitt liv til variert næring, bosetting og kulturliv. I tillegg til tradisjonelt jord- og skogbruk har fjellene gjemt store mineralskatter som har gitt grunnlag for gruvedrift. Både for turister og lokalbefolkning er det naturgutte og tilrettelagte forhold for friluftsliv og gode fritidstilbud.

Iveland er sogneprestens hovedarbeidsområde. Menighetsgrensen er identisk med kommunegrensen. Kommunen er en innlandskommune i vekst. Innbyggertallet er svakt stigende og alderssammensetningen er relativt ung. Bosetningen er spredt med tettsteder på Skaiå, Vatnestrøm og Birketveit. Det siste er administrativt senter med kommunale og statlige kontorer, idrettshall og skolesenter, kirke og nytt, stort bedehus med gode fasiliteter som ble innviet høsten 2007.

Evje og Hornnes kommune ligger sentralt i indre Agder, med et godt utviklet regionalt handelssenter og videregående skolesenter.

Kommunen har relativt god infrastruktur.

Evje og Hornnes er også navnet på de to menighetene her.

Det er 3 kirker i prestegjeldet: Evje kirke fra 1891, Hornnes kirke fra 1826 og Iveland kirke fra 1837. Alle tre er i god stand - som resultat av gode forhold mellom kommune og kirke.

Tjenesteområdet har 2 sokneprester. Sammen med den øvrige staben, menighetsrådene og frivillige er det gode rutiner og kultur for å løse oppgavene gjennom samarbeid og fellesskap. Prestene har tjenesteuke annenhver uke. Det foreligger arbeidsfordelingsplan. Mellom annet er det felles menighetsblad, årlig felles medarbeidersamling, menighetsweekend og konfirmantleir, samt gode rutiner på felles utarbeidelse av gudstjenesteplaner. Det er felles stabsmøte på menighetskontoret for Evje og Hornnes i Evje sentrum annen hver uke for de ansatte i større stillinger.

Soknepresten i Iveland har pastoralt ansvar i menigheten, er medlem av menighetsråd og kirkelig fellesråd i denne menigheten og har ansvar for kirkebokføringen, konfirmantundervisningen og institusjonsbesøk. Konfirmasjonsundervisningen foregår ennå for det meste i skoletiden. Det er eget dåpsutvalg og konfirmantutvalg i menigheten.

Iveland har 2 barnehager, 2 barneskoler og kombinert mellomtrinn-/ ungdomsskole. Det er et godt etablert samarbeid med disse samt med Iveland bygdeheim (alders- og sykehjem).

Prestekontoret ligger vegg i vegg med kontor for kirkeverge (40% stilling) i kommunehuset på Birketveit. Øvrige tilsatte i Iveland er organist, kirketjener og klokker i små stillingsbrøker.

Evje og Hornnes menigheter har sokneprest, kirkeverge, menighetssekretær, organist og andre tilsatte i delte stillinger. I Otredal prosti er det felles prostidiakon som også har sitt arbeidsområde i disse tre menighetene. Det er diakonitvalg med plan for diakoniarbeid i alle menighetene.

I Iveland - som også i Evje og Hornnes - står de store kristne organisasjonene sterkt, med mye arbeid for ytre- og indremisjon. Iveland menighetsråd er opptatt av godt samarbeid mellom kirke og bedehus slik at begge, hver for seg og sammen, kan legge til rette for levende tro og meningsfull tjeneste. Det er viktig at den

som tilsettes har evne til å ta vare på et godt samarbeid med virksomheten på bedehuset der det foregår et utstrakt arbeid med søndagskole, barneforening, barnekor, ungdomsarbeid, misjonsvirksomhet, undervisningskvalder og vanlig møtevirksomhet.

I Iveland sokn benyttes det bokmål i kirke og skole, med enkelte gudstjenester på nynorsk.

Evje og Hornnes har nynorsk liturgi i kirkene og begge målformer i skolen.

Søkere må opplyse om de kan benytte begge målformer.

Det er kommunal tjenestebolig for soknepresten i Iveland. Presteboligen ligger ca 1,5 km fra prestekontoret og kirken. Boligen ligger vakkert til i et trivelig boligfelt. Den er på 4 plan med i alt 5 soverom, rommelig kjøkken, 2 stuer, 2 bad, vaskerom og kjølerom, samt boder. Stor og rommelig dobbelgarasje. Avstanden til de andre kirkene er 21 km til Hornnes og 27 km til Evje.

Menigheten ønsker en prest som er kontaktskapende med evne til samarbeid med de eksisterende arbeidsgruppene samt inspirere til realistiske planer for videre utvikling av menighetene.

Den som blir tilsatt må rette seg etter:

- Endringer i tjenesteordning for menighetsprester og regler om lønnsforhold for geistlige tjenestemenn.

- Alle avgjørelser som måtte bli tatt i forhold til tjeneste og tjenestested.

Stillingen er lønnet i stillingskode 0930 sokneprest lønnstrinn 53-75.

Lønsplasseringen er avhengig av kvalifikasjoner, ansiennitet m.m.

Pensjonsinnskudd. Til lønnen kommer regulativmessige godtgjøringer og skyssgodtgjøring etter statens regulativ.

Kvinner oppfordres til å søke.

Det benyttes bokmål. Søker må bekrefte at han/hun behersker begge målføre.

Det blir stilt særskilt krav til samlivsform i tråd med Arbeidsmiljøloven §13,3,3

Søknadsfrist: 19. februar 2010

Vi foretrekker elektroniske søknader med CV, vitnemål og referanser levert via vårt elektroniske søkersystem. Det vises til Agder og Telemark bispedømmes hjemmesider www.kirken.no/agder.

For informasjon om søknadsprosedyre, kontakt konsulent Grethe Ruud Hansen tlf 38105120.

Nærmere opplysninger kan fås ved henvendelse til prosten i Otredal, tlf. 41699486 eller Agder og Telemark bispedømmekontor, tlf. 38105120.

Bjergvin bispedømme

Sokneprest i Åsane sokn med Åsane sokn som tjenestested i Arna og Åsane prosti:

Åsane er en bydel nord i Bergen med ca 22.000 innbyggere. Åsane har fra 1970 forandret seg fra et jordbruks- og bygdesamfunn til en moderne forstad med mange bedrifter innen handel og service, flere kjøpesentre og alle offentlige servicefunksjoner tilgjengelig. Utbyggingen pågår stadig.

Åsane kirke er en moderne arbeidskirke fra 1993. Den har et kirkerom som rommer 350/600 sitteplasser, har gode menighetslokaler og rommer alle kontorene. Kirken ligger ved Åsane Storsenter, ca 11 km fra Bergen sentrum. Åsane gamle kirke som ble gjenreist tre år etter brannen i 1992, er soknets opprinnelige kirke fra 1795 og ligger ved gravplassen vel en kilometer lenger nord.

Det er gudstjeneste i Åsane kirke hver søndag og helligdag, og en god del andre gudstjenester. Åsane gamle kirke har de fleste begravelsene og vielsene og noen gudstjenester som supplerer gudstjenestelivet for øvrig. En gang i måneden er det familiegudstjeneste på Flakveit skole og Haukås skole, i et område som er under sterk utbygging. Åsane menighet har

ca.18 500 medlemmer. I 2008 var det 154 gudstjenester, 162 dåp (+ ca. 50 var døpt i andre menigheter), 45 vielser, 132 begravelser og 208 konfirmanter (vår 2009).

Menigheten betjenes av to kapellaner i hel stilling, en kapellan som f.t. er i 50 % stilling, prostens menighetstjeneste, en 20 % vikarressurs og den nyopprettede stillingen som sokneprest. Andre ansatte er menighetskonsulent i hel stilling, ungdomsdiakon, kateket, kantor i hel stilling og en 76 % tilleggsressurs på organistsiden, korskretær og renholder. Menigheten har kirketjener i halv stilling, en helgekirketjener, vaktmestertjeneste i prostiet, og frivillighetskoordinator i 50 %. Menigheten driver Åpen barnehage med tre ansatte.

I menigheten er det ni grunnskoler, hvorav tre har ungdomstrinn. Det er to videregående skoler og en folkehøgskole. NLA Høgskolen sin lærerutdanning ligger i Åsane. Det er et godt samarbeid med grunnskolen etter en vedtatt skole-kirkeplan og skolegudstjenester hvert år. Det er god deltakelse ved barnehagegudstjenestene for soknets mange barnehager. Det er to sykehjem med ukentlige andakter, månedlige gudstjenester og andakter på et dagsenter.

Menigheten har et variert barne- og ungdomsarbeid med bl.a. Spidergrupper, Ten Sing, Krik, barnegospel og menighetens Kor-skole som har et allsidig korarbeid. Miljøarbeidet Puls, er et treffsted for de unge og konfirmantene en gang i uken. Trosopplæring 0-6 år har eksistert i mange år. Det drives og en klubb og konfirmantarbeid i kirken for utviklingshemmede fra hele byen, i samarbeid med bispedømmet. Det er noen husfelleskap/bibelgrupper for voksne og en Y's men's club. Honnørklubben har månedlige samlinger, en dansegruppe, kor og en mannsgruppe for pensjonister. Menigheten har også samarbeidsavtale med NMS og et misjonsprosjekt. Et også menighetens nettside: aaanekirke.no

Soknepresten leder prestetjenesten i soknet og har sete i menighetsrådet. Soknepresten må i samarbeid med kateket og de øvrige prestene påregne å ha noe konfirmantarbeid på grunn av de store kullene. Kirkelige handlinger fordeles på tjenesteuker. Syke-

hjemsandakter, skolekontakt og øvrig menighetsarbeid fordeles mellom prestene etter arbeidsfordelingsplan.

Det vil bli lagt vekt på evne til å lede og vilje til samarbeid med de øvrige ansatte og de frivillige i menigheten. Personlige egenskaper og egnethet vil bli tillagt vekt.

Stillingen lyses ut med boplikt. Boligen er en enebolig på 198 m², bygget i 1972, Den har stor stue, TV-stue, kjøkken, 4 soverom og 2 bad og ligger i et eneboligstrøk med kort vei til skole. Det er vel 10 min. gange til buss ved Åsane Terminal og noen min. lenger til Åsane Storsenter og Åsane kirke.

Målformen er bokmål. Det må opplyses i søknaden om man behersker begge målformer. Opplysninger om samlivsform vil kunne bli innhentet og vektlagt ved tilsetting. Vi gjør

oppmerksom på at opplysninger om søkerne kan bli offentliggjort selv om søkerne ber om å bli unntatt fra offentlig søkerliste. Kvinner oppfordres til å søke.

Stillingen blir lønnet i stillingskode 0930 sokneprest, i lønsspenn 53-75. Pensjonsinnskudd i Statens pensjonskasse. Reiseutgifter blir godtgjort etter gjeldende regulativ. Til lønnen kommer særlige regulativmessige godtgjørelser. Det blir gitt tilbud om arbeidsveiledning.

Nærmere opplysninger får en ved henvendelse til prost Magne Utle på telefon 55 36 22 53 / 932 51 754 eller til seksjonsleder Gunvor Taule Mjanger på telefon 55 30 64 84.

Søknad via Bjørgvin bispedømme sine hjemmesider: www.kirken.no/bjorgvin

Søknadsfrist: 26. februar 2010

OLAVSTIPENDET 2010

Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet utlyser Olavstipendet for 2010. Stipendet er opprettet for å øke kunnskapen om kirkens rolle i samfunnet og for å styrke kirkens kompetanse til å løse dens oppgaver.

Olavstipendet blir fortrinnsvis tildelt prester tilsatt i statlig kirkelig stilling med minst 3 års sammenhengende prestedtjeneste. Det deles ut ett stipend på inntil kr. 100 000. Til stipendet knytter seg også forsker-/stipendiatstilling med lønn for ett år.

For søknadsprosedyren gjelder følgende:

Søknader utformes i samsvar med retningslinjer utarbeidet av Kirkeavdelingen, som fås ved henvendelse til bispedømmekontorene eller kan hentes på nettet (se adresse under). For spørsmål vedrørende stipendet, kontakt Kirkeavdelingen, tlf. 22 24 79 03.

Søknader om Olavstipend sendes via biskopen. Søknader for 2010 må være biskopen i hende innen 12. april 2010. Fullstendig utlysningstekst og veiledning ligger også ute på våre nettsider: <http://www.fad.dep.no>, velg "Kirke". Skjemaene ligger under "aktuelle lenker".

Returadresse:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad, kapellan Sunniva Gylver, universitetslektor Sjur Isaksen og prost Jan Otto Myrseth.

REDAKSJON

Luthersk Kirketidende, v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Red. sekr.: Eyolf Berg.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk og kan sendes til ovenstående e-postadresse.

ABONNEMENT, ADRESSEENDRING O.L.:

Luthersk Kirketidende v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

Pris kr. 550,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 750,- pr. år.
Abonnementet inkluderer Halvårsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år).
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 7 annonsemoduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 750,- +mva
 2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 1000,- +mva
 3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 2000,- +mva
 4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 2000,- +mva
 5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 2500,- +mva
 6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 3000,- +mva
 7. *Dobbelside* (Høyde 177 mm, bredde 2x127 mm) kr. 5000,- +mva
- Overstående priser gjelder s/hv-annonser. Tillegg for farger: kr. 1500,- +mva

ISSN 0332-5431

